

KREDITIVO IN UPRAVA
LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 27. I
TELEFON 55-22 DO 55-24
ROKOPISI SE NE VRAČAJO
IZHATA VS&K DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

IZSEKATNI ODDELEK
LJUBLJANA
TELEFON 33-32, 33-33
POSTNI CEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠT. 60 4645 60
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA
45 DIN

GLASILLO OSVOBODILNE FRONTESLOVENIJE

MIROVNA KONFERENCA V MOSKVI

Svet zunanjih ministrov je razpravljajal o jugoslovanskih zahtevah proti Avstriji

Sprejet je bil sklep, naj namestniki zunanjih ministrov prouče jugoslovanske predloge za izpremembo meje in za reparacije

Moskva, 20. aprila (Tass.) Na popoldanski seji Sveta zunanjih ministrov 18. aprila, ki ji je predsedoval francoski zunanji minister Georges Bidault, so začeli razpravljati o 33. členu načrta pogodbe, ki govori o nemškem premoženju v Avstriji. Po sklepih treh držav na potsdamski konferenci, ki jih je kasneje sprejela tudi Francija, naj bo nemško premoženje v Avstriji vir za plačevanje nemških reparacij. V sklepih potsdamске konference je bilo glade nemških reparacij izrečno poudarjeno, da mora biti nemško premoženje v Vzhodni Avstriji vir za reparacije v korist ZSSR. Razni krogi v Avstriji in izven njenih mej skušajo na vse mogoče načine razveljaviti to nesporno pravico Sovjetske zveze. Avstrijska vlada je namreč dosegla, da je parlament sprejel zakon o nacionalizaciji. Na podlagi tega zakona, so bila največja nemška podjetja v Vzhodni Avstriji proglašena za nacionalizirana. Ta zakonski naerit ni prišel v veljavo, ker so se temu uprli sovjetski predstavniki v zavezniški komisiji v Avstriji. Namestniki ministrov se niso mogli sporazumeti o členu, ki govori o nemškem premoženju. Ameriška delegacija je 18. aprila jutraj predložila nove predloge o nemškem premoženju v Avstriji. O teh novih predlogih so zunanji ministri obirno razpravljali, a se niso sporazumeli.

Sovjetska delegacija misli, da so reparacijske zahteve Jugoslavije nasproti Avstriji popolnoma utemeljene in jih ni mogoče prezreti. V Jugoslaviji so ropale in pustile delo nemške čete in nemške okupacijske uprave, v katerih so bili v glavnem Avstrijci. Seveda je treba posvetiti pozornost tudi gospodarski stabilnosti in neodvisnosti Avstrije toda sovjetska delegacija ne more pristati na to, da bi opustili Avstriji vso odgovornost za zločine, pri katerih je sodelovala. Sovjetska delegacija misli, da je treba reparacijske zahteve Jugoslavije naklonjeno proučiti. Prav tako smatra kot pravičen predlog francoske delegacije, da bi se ugodilo reparacijskim zahtevam Jugoslavije iz avstrijske imovine v sami Jugoslaviji. Sovjetska delegacija predlaga, da bi poverili proučevanje reparacijskih zahtev Jugoslavije nasproti Avstriji posebnemu komiteju, ki bi podal Svetu ministrov ustrezna priporočila. Bevin je izjavil, da ne nasprotuje francoskemu predlogu o zadovoljivi enega dela jugoslovanskih reparacijskih zahtev iz avstrijske imovine, ki je na ozemlju zavezniških narodov. Ministri so se sporazumeli, da bodo izročili francoski predlog v proučitev svojim namestnikom. Nato je bil dosežen načelen sporazum o čl. 44 načrta pogodbe, ki govori o imovini, pravicah in interesih nacionalnih manjšin v Avstriji.

Odgovornost Avstrije za sodelovanje s hitlerjevsko Nemčijo v vojni

Moskva, 20. apr. (Tass.) Na seji Sveta zunanjih ministrov 20. aprila so nadaljevali razpravljanje o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije. Ministri so potrdili vrsto zaključnih členov načrta pogodbe z Avstrijo. Prav tako je bila dosežena soglasnost o več dodatkih v pogodbi. Dodatki, o katerih ni bil dosežen sporazum, so bili izročeni v naknadno razpravljanje namestnikom ministrov. Nato so ministri prešli na ponovno čitanje načrta pogodbe z Avstrijo, da bi prebrali člene, o katerih ni bilo doseženo soglasje pri prvem čitanju. Ameriška, britanska in francoska delegacija so umaknile svoje ugovore k sovjetski formulaciji 3. čl. uvoda, ki se tiče odgovornosti Avstrije za udeležbo v vojni na strani hitlerjevske Nemčije. Tretji uvodni paragraf je bil sprejet v besedilu, ki ga je predlagala sovjetska delegacija: »Upoštevajoč, da je po tej anekdiji Avstrija kot sestavni del hitlerjevske Nemčije sodelovala v vojni proti zavezniškim in Zdru-

ženim državam ter proti ostalim združenim narodom in ker je Nemčija izkoristila v ta namen vse avstrijske ozemlje, vojsko in materialne vire, se Avstrija ne more izogniti določenim odgovornostim, ki je posledica njenega sodelovanja v vojni.« Ker so o ostalih paragrafi uvoda v mirovno pogodbo z Avstrijo ministri dosegli sporazum, za na eni izmed prejšnjih sej, se smatra, da je ves uvod sprejet. Na podlagi formulacij, ki so jih izdelali namestniki ministrov, je bilo doseženo soglasje tudi glede 6. člena načrta pogodbe, ki se tiče naturalizacije in bivanja Nemcev v Avstriji, in glede 18. člena ki prepoveduje bivšim članom nacističnih organizacij službovanje v avstrijskih oboroženih silah. 24. člen, ki se tiče omejitev pri gradnji utrdb v Avstriji, je bil sprejet v izpremenjeni obliki v nek drug člen kot poseben paragraf. Nekateri člani načrta pogodbe z Avstrijo so bili izročeni namestnikom ministrov v ponovno razpravljanje.

Razprave namestnikov zunanjih ministrov

Moskva, 21. apr. (Tass.) Namestniki ministrov za zunanje zadeve so 20. aprila proučevali one člene osnutka pogodbe, ki govori o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije ni ki jim jih je izročil Svet ministrov zaradi ponovnega obravnavanja. Namestniki ministrov so se sporazumeli glede 16. čl. da se odstranijo iz Avstrije osebe nemške narodnosti (tako imenovani volksdeutsche), ki so prišli na avstrijsko ozemlje zaradi vojnih dogodkov. Za tem so prešli na obravnavanje osnutka 5. čl. ki govori o avstrijskih mejah. General Clark je pripomnil, da vztrajajo delegacije ZDA, Velike Britanije in Francije na vzpostavitvi avstrijskih meja iz l. 1938. Višinski je izjavil, da sovjetska delegacija podpira prošnjo jugoslovanske vlade, naj se k Jugoslaviji priključijo Slovenci Koroska in nekateri področja Stajerske. »Jugoslovanska vlada vztraja na tem, da se popravi zgodovinska krivica, je rekel Višinski, in tej zahtevi moramo ugoditi.« General Clark (ZDA) Hood (Velika Britanija) in Paris (Francija) so izjavili, da njihove delegacije niso izpremenile svojega stališča. Glede tega člena se niso sporazumeli. Dolgo časa so obravnavali osnutek 16. člena o odstranitvi »razseljenih oseb in beguncev iz Avstrije. Britanska delegacija je vztrajala na tem, da mora dati Avstrija beguncem in »razseljenim osebama iste pravice kakor drugim neavstrijskim državljanom, ki jim je dovoljeno bivanje v Avstriji na podlagi zakonskih predpisov, ne da bi pri tem predlagal kakršno koli rešitev problema. Britanski delegati so se izrazili za to, da bi se podprla kakršna koli mednarodna organizacija, ki bi bila odgovorna za ureditev splošnega vprašanja beguncev in »razseljenih oseb« in za preselitev teh oseb v druge dežele. Višinski je poudaril, da sovjetska delegacija ostaja na svojem prejšnjem stališču. Tedaj je general Clark izjavil: »Vtis imam, da nas deli glede vprašanja razseljenih oseb velik prepad.« Clark je pozkušal prikazati stvar v takji luči, kakor da bi sovjetska delegacija hotela prisiliti razseljene osebe k reparacijam. Ob koncu je Clark vprašal: »Ali se namestniki strinjajo s tem, da člena o razseljenih osebah sploh ne bi vnesli v pogodbo?« Višinski je izjavil, da se sovjetska delegacija izraza proti temu predlogu. Poudaril je, da je nujno treba osvoboditi Avstrije 500.000 tako imenovanih beguncev. Avstrijska vlada sama jih smatra za težko breme na ramenih Avstrije o čemer govori tudi spomenica avstrijske vlade. Mislimo, je dejal Višinski, da to breme ni samo ekonomske narave. Taborišča za »razseljene osebe« v Avstriji se izpreminjajo v politični kanal, v nevaren grojni črt.

Generalisim Stalin je sprejel šefa jugoslovanske delegacije E. Kardelja

Moskva, 20. apr. (Tass) Predsednik ministrskega sveta ZSSR J. V. Stalin je večeraj sprejel podpredsednika vlade FLRJ Edvarda Kardelja. Sprejema so se udeležili ministri za zunanje zadeve ZSSR Molotov, minister za zunanje zadeve FLRJ Simić in jugoslovanski veleposlanik v Moskvi Popović. Glede tega člena se niso sporazumeli.

Ljudska skupščina FLRJ bo nadaljevala zasedanje 26. t. m.

Beograd, 20. apr. Oba doma Ljudske skupščine FLRJ bosta 26. t. m. nadaljevala tretje redno zasedanje.

Ameriški radijski komentator pri maršalu Titu

Beograd, 21. aprila. Predsednik ministrskega sveta FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je sprejel danes v prisotnosti pomočnika zunanjeje ministra dr. Vladimira Velebita, ameriškega radijskega komentatorja g. J. Steala.

Slovo čl. parlamentarne delegacije

Beograd, 19. apr. Po dvodnevem bivanju v Beogradu je davi delegacija češkoslovaškega parlamenta odpotovala v Prago. Pri odhodu iz Beograda so člani delegacije izjavili, da so navdušeni nad bratskim sprejemom v naši državi, ker vidijo v tem nov dokaz bratstva in solidarnosti jugoslovanskih in češkoslovaških narodov.

Aleksander Kostov umri

Sofija, 21. aprila. Večeraj je preminil Aleksander Kostov, član Centralnega komiteja bolgarske delavske partije (komunistov), glavni sekretar vrhovnega gospodarskega sveta in glavni urednik časopisa »Načrtno gospodarstvo«. Ob njegovi smrti je Centralni komite bolgarske delavske partije (komunistov) izdal obvestilo, v katerem poudarja, da je Partija izgubila z Aleksandrom Kostovim enega najnastrednejših članov stare partijske garde, zvestega in discipliniranega učenca Dimitra Blagojeva in bližnjega sodelavca učitelja in voditelja Georgija Dimitrova.

Slovesen pričetek gradnje velike tovarne za težke stroje v Železniku pri Beogradu

Beograd, 20. apr. Letos je LMJ prevzela razen mladinske proge Samac-Sarajevo še veliko obveznost: gradnjo tovarne težkih strojev v Železniku pri Beogradu. Dela so se danes začela s slavnostjo, ki so se udeležili Mosa Pijade, podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ, Boris Kidrič, minister za industrijo in predsednik Gospodarskega sveta zvezne vlade, Vicko Krstulović, minister za delo zvezne vlade, prota Milan Smiljanić, podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Srbije, Jovan Veselinov-Zarko, minister za industrijo LR Srbije, Drago Gizdić, sekretar Centralnega odbora RSJ, Rato Dugonjić, predsednik CS LMJ, predstavniki organizacij LM, AFZ in LM Beograda, veliko število mladine in Beograjčanov ter prebivalstva Železnika in bližnjih vasi.

Pred začetkom slavnosti se je razvrstilo več mladinskih delovnih brigad, ki bodo sodelovale pri gradnji, pred slavnostno okrašeno tribuno na razsežni poljani pred vasjo Železnikom, kjer bodo gradili tovarno. Pihod vsake brigade je občinstvo pozdravilo z vzklikanjem. Med beograjskimi brigadami sta bili razvrščeni prva hrvaška in prva srbska brigada, ki sta bili sestavljeni v Zenici iz mladincev vseh delovnih brigad Srbije in Hrvatske. Slavnost je otvoril Dušan Pudja, voditelj del pri gradnji tovarne.

Govor ministra za industrijo Borisa Kidriča

Nato je spregovoril minister za industrijo in predsednik Gospodarskega sveta Boris Kidrič, ki je v svojem govoru med drugim dejal: »Tovariši mladinci! Ni samo naključje, da je naša mladina, ki je pokazala in ki kaže toliko delovnega poleta in delovnega herojstva na mladinski progi, sedaj prevzela gradnjo velike tovarne težkih strojev. Naša mladina je pripravljena v vsakem trenutku dati tudi življenje za domovino in za lepšo bodočnost našega delovnega ljudstva ter je z navdušenjem krenila za tovarišem Titom, ko jo je pozval v narodno osvobodilni boj. Pripravljena je pri obnovi države nadaljevati svojo slavno tradicijo iz osvobodilne vojne, tradicijo borbe. Žrtve in truda za srečo naših narodov in njihovega mladega rodu; prav tako se je z navdušenjem odzvala pozivu tovariša Tita za obnovo države. To najzgovorneje dokazujejo sijajno uspešno zgraditve prve mladinske proge in smeli začetek gradnje druge mladinske proge. Danes sledi vsa naša država in vse njeno delovno ljudstvo pozivu tovariša Tita za izpolnitev velikega petletnega plana, ki bo uradno sprejet t. dni. Ni dvoma, da so narodno osvobodilni boj in njegov zmago-slavni zaključek, obnova države in petletni plan logično zaporedje v velikem delu, ki ga opravljajo naši narodi pod vodstvom tovariša Tita. Glejte, tovariši mladinci, zato mislim, da je povsem logično, če se je naša mladina lotila sedaj novega dela, gradnje velike tovarne težkih strojev. Ta tovarna je važen sestavni del našega petletnega plana, še bolj pomembna pa je, ker je sestavni del naše težke industrije, ki je po petletnem planu temeljno gospodarstvo za razvoj vsega našega gospodarstva. Mislim, da mladinci lahko samo čestitamo, ker se je lotila tega dela, ter da ji želimo popoln uspeh; hkrati ji objubljam, da bomo z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirali njene napore. Dovolite mi, tovariši, da spregovorim nekaj besed o tem, kako moramo pojmovati svoje dosedanje delo, da bi dosegli popoln uspeh. Naša mladina in naše delovno ljudstvo sploh sta pokazala doslej čudovit delovni polet. Napačno bi bilo govoriti samo o delovnem poletu; danes lahko govorimo tudi o delovnem junaštvu naših ljudi, ki večkrat v zelo težkih in v mnogocem še neurejenih pogojih izpolnjujejo naloge proizvodnega plana in plana kapitalne izgraditve. V naših tovarnah, v naših rudnikih, na naših gradiliščih se večno bolj razvijajo prizadevanje, da se plan ne samo izpolni, ampak tudi prekorači. Bilo bi pa popolnoma zgrešeno, tovariši, če bi se v dvali nekemu samozadovoljstvu. Prav sedaj, ko vidimo, da se začenjajo stvari uspešno razvijati, moramo svoje delo gledati najbolj kritično. V tem smislu lahko danes ugotovimo dvoje: Prvi, da so še izjemni, včasih pa tudi številni primeri, ko se delovni polet in odnos do plana ni razvil tako visoko, kakor se sicer splošno opaža v naši državi. Take primere moramo čim prej izbrisati, tovariši, ki so za to odgovorni, pa najhitreje dvigniti do delovnega poleta, ki ustreza velikim nalogam in programom naše države; kolikor pa bi tem nalogam ne ustrezali, jih je treba zapolniti drugje. Nadalje je po mojem mnenju še važnejše in to je treba poudariti prav tukaj: da se je delovni polet doslej izražal predvsem v kvantiteti, v kvantitativnem odnosu do plana, v kvantitativnem izpolnjevanju in prekoračevanju plana. Še vedno so precej zanemarni drugi činitelji: kvaliteta in stroški. Tovariši, moramo si biti na jasem, da kvantitativno izpolnjevanje in tudi prekoračenje plana še ne pomeni, da je plan v celoti uresničen. Plan bomo šele tedaj v celoti izpolnjevali in prekoračili, če se bo kvantitativno izpolnjevanju pridružila tudi postavljenosti ali pa celo boljša kvaliteta, obenem pa tudi to, da ne prekoračimo določenih stroškov, oziroma da jih celo znatno zmanjšamo. Ko govorim o stroških, ne mislim samo navadnih stroškov, ne mislim samo na denar. Tu ne gre samo za važno denarno vprašanje, ampak tudi za drugo, morda še važnejše vprašanje: gre namreč za vprašanje materialnega ravnotežja. Tovariši, naši plani ne pomenijo samo skupnega napora naših skupnih sil, ampak pomenijo tudi skupne napore za uravnoteženje materialnih sredstev, ki jih ima ali pa lahko izdela in pridobi naša skupnost. Če ne bomo varčevali z materialnimi sredstvi, t. j. s surovinami, cementom, gradbenim materialom, rudami itd. in vsak dan skrbeli za to, ali ne porabimo več materialnih sredstev, kakor je določeno v našem realnem planu, bi lahko resno ogrozili uspehe, s katerimi računamo. Nepravilen odnos do materialnih sredstev, nepravilen odnos do materialnega ravnotežja, pomanjkanje zavestnega truda, da čim več prihranimo pri materialnem ravnotežju z vestnim izpolnjevanjem in prekoračevanjem kvantitativnega in kvalitativnega dela našega plana, bi lahko resno ogrozili izpolnitev naših planskih nalog. Zato ima vsak naš delovni človek velik dolg do domovine, da združi svoje prizadevanje za kvantitativno in kvalitativno izvajanje in prekoračenje načrta s prizadevanjem za ohranitev materialnega ravnotežja in za kar največji prihranek v materialu. Naša sijajna mladina pa je takega kova; v šoli naše velike borbe je bila tako vzgojena, da se vedno trudi, dati najvišji zglede. Prepričani smo, da bo prav tako, kakor je dajala in še daje zglede delovnega poleta, dala tudi zglede v boju za materialno ravnotežje našega plana, da bo prekoračila vse nameravane prihranke in ustrezajoče norme ter da bo na tem torišču dokazala vsemu našemu delovnemu ljudstvu, kako se zna naša država boriti in kako se lahko bori za resnično in vsestransko izpolnjevanje plana. Delo se je v naši domovini spreminilo iz težke in neprijetne nujnosti tistih, ki razen svoje delovne sile ne posedujejo ničesar drugega, v častno dolžnost, v ponos ter v življenjsko in tvorno radost našega delovnega ljudstva. Temu dejstvu ustreza tudi značaj našega plana. Naš plan ne pomeni okove, ki ovirajo iniciativno, naš plan ne pomeni mehaničnega podrejevanja našega delovnega ljudstva s suhiimi številkami. Nasprotno, naš plan je zavestna in premišljena organizacija vseh posameznih naporov za doseg skupnega uspeha. Na taki podlagi pa lahko temelji čimbolj zavesten in čimbolj iniciativni napor vsakega delovnega kolektiva in vsakega posameznika, da plansko nalogo vsestransko čim najbolje opravi in čim bolj prekorači. Naša planska disciplina torej ni disciplinarna avtomata, ki pri delu ne misli s svojo glavo, ampak mora biti izredno visoka oblika zavestne discipline posameznega delovnega človeka, ki pri svojem delu mnogo razmišlja o zboljanju svojih delovnih metod, o večji racionalnosti svojega dela, ki kaže maksimalno

delovno iznajdljivost, da bi čim bolj izpolnil svojo plansko nalogo, da bi čim bolj izpolnil zahteve planske discipline. Tak značaj našega plana ustreza značaju dela pri nas. Iz tega pa izhajajo nekatere organizacijske potrebe pri našem planskem delu. Plansko delo prvič ni samo približno, več ali manj naključno izpolnjevanje mesečnih in kvartalnih planskih nalog. To delo zahteva, nasprotno od nas, da svoje dnevno delo organiziramo plansko na tak način, da bi premišljeno omogočili in zagotovili izpolnjevanje planskih nalog za daljšo dobo. Smisel za večjo dnevno organiziranost, smisel za čim večjo zavestno organiziranost našega dnevnega dela je torej izredno važen pogoj za uspešno izpolnjevanje plana. Drugič je za tako dnevno plansko organiziranost pogoj, da si je delovno vodstvo na jasem, kaj in kako naj se dela na ta ali oni dan, v tem ali onem krajšem časovnem razdobju, in da je to jasno tudi posameznim delovnim kolektivom, posameznim skupinam delovnih ljudi, posameznim oddelkom v tovarnah, v rudnikih, na gradiliščih itd. Toda to še ni vse. S svojimi dnevnimi planskimi nalogami se mora v okviru svojega delovnega kolektiva seznaniti vsako delovno mesto, vsak posamezni delovni človek. Samo taka organiziranost lahko zagotovi premišljeno vključitev dnevnega dela v plansko nalogo krajšega ali daljšega časovnega razdobja. Borba za tako dnevno organiziranost ni samo naloga vodstva posameznega dela, ampak je tudi naloga vsega delovnega kolektiva in vsakega udeleženca, vsakega delovnega človeka posebej. Brez borbe za tako dnevno organiziranost tudi ne more biti zavestne delovne discipline in tudi ne uspešnega individualnega in kolektivnega prizadevanja ter uspešne iniciative za čim boljše izpolnitev in prekoračenje plana. Končno pa zahteva taka dnevna planska organiziranost tudi dnevno plansko kontrolo in samokontrolo izpolnjevanja postavljenih delovnih nalog. Čas je že, da v samih naših tovarnah, rudnikih in na gradiliščih začnemo dnevno objavljati odstotke o izpolnitvi plana ali naloge določene dne. Čas je že, da se tako objavljane ne omeji samo na ves delovni kolektiv, tovarno, rudnik ali gradilišče, ampak se tako dnevna kontrola in samokontrola razširi tudi na manjše dele in sekcije delovnega kolektiva. Pri nas ni nevarnosti, da bi se taka kontrola in samokontrola prelevila v nekdanji sistem priganjanja. Nasprotno: Taka kontrola in samokontrola sta poročila, da bomo s skupnimi naporom in organiziranim delom izpolnili velike naloge, ki nam jih danes daje naša država. Taka kontrola in samokontrola bosta prav podlaga za tisto iniciativo, razberitost in vzpodbujanje individualnih tvornih sil, o katerih sem maloprej rekel, da jih lahko razvijemo v okviru zavestne planske discipline. Globoko smo prepričani, tovariši mladinci, da boste dajali zglede take dnevne planske organiziranosti kontrole in samokontrole, ki mu bo s ponosom sledil in iz katerega bo črpal tudi lastne pobude vsak naš delovni človek in gospodarski voditelj. Z gradnjo te tovarne manifestira naša mladina, da je trdno sklenila hoditi pri izgrajevanju naše države po poti neizprosnega boja za cilje, ki nam jih je postavil voditelj naših narodov tovariš Tito.« Za ministrom Kidričem je govoril minister za industrijo vlade LR Srbije Jovo Veselinov-Zarko, nato Drago Gizdić, sekretar centralnega odbora ES, nato pa Jancz Vipotnik, ki je pozdravil graditelje v imenu CS LMJ.

Druga obletnica pogodbe med Poljsko in Sovjetsko zvezo

Moskva, 20. apr. (Tass) Ob drugi obletnici podpisa pogodbe med Poljsko in ZSSR je poslal predsednik poljske vlade Josef Cyrankiewicz generalisimu Stalinu naslednje pismo: Ob drugi obletnici podpisa mirovne pogodbe o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Poljsko republiko pošiljam poljskemu narodu in vam, gospod predsednik, osebno svoje čestitke in prijateljske pozdrave. Sprejmite prisrčne želje za nadaljnjo okrepitev zavezništva in prijateljstva med našima državama ter za stalno naraščanje moči in blagostanja Poljske republike.

Jugoslovanska trgovinska pogajanja s Poljsko

Varšava, 20. aprila. Večeraj je prispela v Varšavo jugoslovanska trgovinska delegacija s Tadijo Popovičem na čelu, da obnovi in razširi trgovinsko pogodbo s Poljsko.

KULTURNI PREGLED

Rihard Jakopič v besedi

Pred leti smo dobili »monografija o Jakopiču z oddelnimi reprodukcijami njegovih slik, ki pa zaradi dvakrat nepotrebnega teksta ni izpolnila naših pričakovanj. Ze zdavnaj obetani Jakopičovi spomini so ostali le pri obetu, ker umetniku grotne razmere niso dopuščale, da bi se jih lotil, pač pa je v zvezi s tem sam pripravil prvo redakcijo svojih spisov za ponatis. Zdaj so ti spisi izšli, pomnoženi s sestavki, ki jih Jakopič sprva ni nameraval sprejeti v zbirko, njih izdaja pa je oskrbela Jakopičeva družina.

še življenjske pogoje. V času, ko je za Slovenijo zadostal en sam umetnik in so imeli »pastirji narodov« gluh ušesa za potrebe in težnje mladih umetnikov, ki so bili povrh še pravi revolucionarji, ko je Grohar umiral od bede in so bili strankarski prepriči važnejši kot pa kulturno ustvarjanje ter celo tega grobokopi, se je Jakopič zavedel svoje odgovornosti do naroda in umetnosti ter zahteval za umetnost pravico, ki ji gre. Jakopičev program je bil naravnost upor proti malomeščanski nazornosti in ugodju družbe prvih desetletij našega stoletja. Težko breme je sprejel nase. Organiziral je razstave, zgradil razstavnii paviljon v Ljubljani, podpiral mladi umetniški rod — vedno pa tudi z besedo krepil svoje prizadevanje ter prebujal zaspalo zavest slovenske kulturne in politične javnosti. O tem priča sleherna stran knjige njegovih spisov, pa naj bo to prijateljski spomin na slikarja Ažbeto, Groharja, kiparja Bernekera itd. ali poročilo o umetniških razstavah ali zahteva po slov. umetnosti galeriji ali poročilo o razmerah slov. umetnosti ali polemični članek ali končno lirčna življenjska izpoved in pogovor s smrtjo. Jakopičev slog je kramlajoč, nekoliko gostobesečen, pa zelo muzikalen, pogosto kar cankarjansko vzvišen in himničen. Velika življenjska modrost diha iz njegovih vrst. Njegovi lirčni sestavki dihalo tisti patriarhalni mir, kot Jakopičeve slike same — vsa narava zveni v njih. In kakor prerokba zveza besede: »In vendar, pridobijo zopet dnevi, nas pa ne bo več, da bi se mogli veseliti, ko se nebo zvedri. Zaspalo bo sonce sprave nad krvavo dolino ponižanja in takrat mogoče tudi naš ubogi trpinčeni narod ne bo zavřen, morda poboža tudi njega še kak gorak žarek. Takrat pa bo praznovala tudi umetnost svoj veliki dan vstajenja in mislim, da bomo tudi Slovenci poleg, da pomagajo izpriti madeže sramože in ponižanja.« (Pogovor, str. 57.)

Moš življenja, strast, voljo, pogum, radost, lepoto, ljubezen — kot sam naševa — vsega nam je nasul stari mojster s polnim prgiščem, da bi ne omagal v trpljenju, ki je pogon in krepanje življenja in tudi to bogato dediščino nam ta knjiga po svoje približuje ter nam tako odpira skrivnostna vrata Jakopičevega iskanja.

Oprema knjige je okusna in lepa. Naslovi člankov in inicialke so izpisani z Jakopičevimi pisavo, dodanji in tudi nekaj njegovih izrekov v rokopisu kot zaključne vmetje. Naslovi, strani in vmetje so natisnjeni v modri barvi. Tudi papir je odlične kvalitete. C.

Pretnarjev Rusko-slovenski slovar

Zahteva po dobrem rusko-slovenskem slovarju, ki se je kazala pri nas že dolgo prej, postala živa zlasti v zadnjih letih pred to vojno, še toliko bolj pa po osvoboditvi, je izpolnil zdelj Slovenski knjižni zavod z izdajo velikega rusko-slovenskega slovarja, ki je delo našega leksikografa dr. J. Pretnarja.

venski prevod pa kurzivno. Zaradi omejenega obsega je moral avtor žal opustiti vse, kar se tiče oblikoslovja, poskrbel pa je, kolikor je bilo to mogoče, za frazeologijo. Zlasti pa je treba podčrtati, da je v polni meri upošteval vse izpremembe in dopolnila, ki so nastale v ruskem jeziku v zadnjih tridesetih letih, tako da najdemo v njem razložene tudi nove termine sodobne politične in strokovne literature. Da je besedni zaklad tega slovarja močno popoln, nam zgovorno kaže sodba, ki jo je povedal o njem prevajalec VI. Levstik: z uporabo polovice tega slovarja je (že pred izidom) prevajal 150 strani romana A. K. Tolstoja »Trnjevo pot«, ki bo zdaj izšel v slovensčini. Pri tem je iskal vse neznane ali dvomljive izraze najprej v Pretnarjevem slovarju, šele pozneje v Langenscheidtovem in drugod. Pri tem je našel pri Pretnarju marsikaj, česar ni pri Langenscheidtu, Pavlovskem in drugod, pogrešal pa je v njem samo tri besede, ki jih n. pr. Langenscheidt ima. Če upoštevamo, da to v polovici celotnega slovarja in pri 150 straneh L. Tolstojevega besedila, ki spravlja prevajalec pogosto v zdregu, je uspeh gotovo izredno lep.

Bilo bi prav, ko bi se oglašili ob izidu te nadvse pomembne in potrebne knjige k besedi še drugi naši strokovnjaki, jezikoslovcii in prevajalci. Njihove kritične pripombe, ki jih avtor sam želi, bi pomagale k temu, da bo druga izdaja slovarja, ki ga moramo biti zares veseli, še boljša in popolnejša. dm

Prosvetno življenje v Ptuj

Na Dravskem polju pa tudi v Halozah in v Slovenskih goricah je prosvetno življenje zelo živo. Posebno vesele imajo živahni Polanci do igranja. Skoraj v vseh večjih krajih imajo igralske družine, ponekod pa jih je bilo do pred kratkim celo po več, tako da je včasih prišlo med njimi do nesoglasij zaradi razravnitve prireditvev. Odkar pa so krajevni prosvetni sveti aktivno posegli v prosvetno življenje na vasi, so takni pojavi skoraj izginili. Prireditve so vedno dobro obiskane. Ljudje so naravnost srečni, če imajo priliko videti dobro igro. Ena najboljših igralskih skupin je pri Sv. Marku niže Ptuj, kjer igrajo skoraj vsako nedeljo. Dobre igralske skupine pa imajo tudi pri Sv. Marjeti, kjer so uprizarili letos že »Verigo«, »Pokojnik«, »Razvalino življenja« itd., v Dornavi, kjer so igrali že »Raztrganc«, »Jurček« in »Zeleno vrvičec«, v Ormožu, v Veliki Nedelji, v Središčju in pri Sv. Barbari v Halozah. Pa tudi druge igralske skupine ne zaostajajo. Zanimivo je, da igrajo le malo puhlih iger. Na Poljski so igrali v prejšnji sezoni »Jakoba Rudo«, Klopčičevo »Mater«, Potrčvega »Izdajalec«, Nušičevega »Navadnega človeka«, letos pa Petrovičev »Vozel«. V začetku

se še dogodi, da zaide na oder tudi kič, vendar je temu krivo bolj pomanjkanje dobrih tiskanih iger, kakor pa zlonamernost. Dobro bi bilo razmnožiti in razširiti med igralske skupine seznam dobrih iger, ki jih je moci dobiti.

Prirojeno željo in igralski talent ljudi na Ptujskem polju karakterizira zlasti zanimivo dejstvo, da igrajo tudi pogosto igre, ki jih napišejo domači igralci sami; navadno kmečki fantje ali dekleta brez kakše posebne izobrazbe. Dogaja se celo, da kakšni znani tiskani igrji še dodajo kakšno dejanje ali jo po svoje spremenijo, če mislijo, da je potrebno, kar seveda ni vedno dobro. Tudi do petja imajo veliko

veselje in oustojajo ponekod že dobri pevski zbori, posebno mladinski. Le glasbena kultura je zelo zanemarjena. Se vedno neomejeno kraljuje harmonika, dasi so imeli pred vojno marsikje dobre tamburške zборе. Po vojni so začeli gojiti tudi stare narodne plesne in ljudske običaje.

Flesna skupina od Sv. Marka niže Ptuja pleše narodne plesne s Ptujkega polja

Režiser List se je vrnil

Dober mesec je tega, kar se je po 36letni odsotnosti vrnil v domovino naš rojak Jože Znidaršič, ki je bil dolga leta v Hollywoodu filmski režiser z imenom List.

se 1. januarja letos odpravil na pot v domovino. Po osmih tednih neprestane potovanja se je po 36 letih vrnil v domovino, kjer tudi misli ostati za vedno.

Burna je bila v Ameriki življenjska pot našega rojaka. Doma je iz Starega trga pri Ložu, gimnazij je končal v Ljubljani in prišel na Dunaj študirati visoko trgovsko šolo.

List je danes pri Triglavfilmu kot splošni svetovalec, organizator in režiser svoje delo in pridobljene izkušnje pa hoče pri nas usmeriti predvsem na režisersko in scenarijsko področje. Kot prvo delo pri nas bo režiral za aprilski »Obrzornik« v Radovljici »Obisk pionierjev« in Radovljici.

Leta 1921. ga je vleklo na sever, v Družene ameriške države, v Hollywood, v Hollywoodu je v letih 1921. do 1934. sodeloval sprva pri nemem, pozneje pa pri zvočnem filmu kot strokovni delavec, predvsem v foto-grafski stroki. Pri filmih pa je po potrebi sodeloval tudi kot pomožni režiser in pomožni operater. Delal je pri različnih filmskih družbah, kot Universalfilm, United artists (Zdruzeni umetniki), Fox. Sodeloval je pri filmih kot »Zdravnikove žene«, »Peklenke lepotice«, »Veseli dnevi«, »Pesem Južnega morja«, »Divje dekice«, »Romanca o Riu Grandem« in še pri mnogih drugih. Sodeloval je pri več kot sto filmih. V Hollywoodu se je tudi seznanil z našim slikarjem Božidarjem Jakcem, ki se je prav v tistih letih, to je 1929—30—31, mudil v Ameriki. Temu je po volji pisal, ker se je hotel vrniti v novo Jugoslavijo, kajti prva kraljevska Jugoslavija je bila razočarala, in je brž po pismu prejel kablogram iz domovine: »Triglavfilm« ga je vabil v domovino, kjer naj bi pomagal s svojimi izkušnjami pri ustvarjanju slovenskega filma. List je v Mehiki — tjakaj se je namreč 1934. leta vrnil in odprl trgovino — takoj prodal trgovino in

Ko sem ob koncu razgovora še poprašal o njegovih mislih in pripombah k perspektivam nadaljnjega razvoja našega filma, ni je z nasmehom odvrnil, da je on, kakor vsi naši ljudje v Ameriki v svojih kulturnih domovih z navdušenjem gledajo naše slovenske filme, saj vidijo v njih kos domovine in dela naših novih ljudi. Ko sem ob koncu razgovora še poprašal o njegovih mislih in pripombah k perspektivam nadaljnjega razvoja našega filma, ni je z nasmehom odvrnil, da je on, kakor vsi naši ljudje v Ameriki v svojih kulturnih domovih z navdušenjem gledajo naše slovenske filme, saj vidijo v njih kos domovine in dela naših novih ljudi.

Sindikalni pevski zbor

Po osvoboditvi je zraslo ogromno število novih pevskih zborov, predvsem v okviru sindikalnih podružnic. Čeprav je bilo kulturno-umetniško prizadevanje, ki je zajelo najširše množice, hvalevredno, vendar je pokazalo v prvih dveh letih uspeh bolj po kvantiteti kot kvaliteti tega dela. Prevelika razbitost na maloštevilne zborčke, neorientiranost in površnost pevovodij, pomanjkanje prikladne pevske literature, nestrokovno forsiranje pevskih grl. vse to je oviralo pravi in res kvalitetni razmah naše množične pevske kulture. Zato se je tudi tu, kot na vseh drugih področjih naše dejavnosti, pojavil klic po kvaliteti, po načrtnem, temeljitem in vztrajnem delu. Le na taki podlagi bodo lahko zrastle trajne in globoke kulturne vrednote.

Zbor, katerega delo naj bi bilo namenjeno vsemu delovnemu ljudstvu, bi moral biti tudi sestavljen iz vseh slojev delovnega ljudstva, v skladu z organizacijskimi načeli, kot jih zahteva novi čas. To idejo si je stavil v program in jo tudi že delno izvedel Krajevni sindikalni svet v Ljubljani. Načrt obsega organiziranje moškega, ženskega in mladinskega zbora, ki bi bili po skrbni izbiri glasov in večši strokovni pripravi sposobni za vzorne izvedbe vokalnih skladb že v prvem letu, po nekaj letih pa tudi že za izvedbo velikih vokalnoinstrumentalnih S. tem bi dajali ti zbori tudi najmožnejšo pobudo skladateljem za ustvarjanje sodobnih del. Obenem pa bi z drugimi kvalitetnimi zbori vred reprezentirali dostojno našo zbornsko kulturo po ostalih ljudskih republikah.

V okviru tega načrta je ostvaren sedaj že prvi del: moški pevski zbor stopa s prihodnjim tednom pred javnosti. Obsega 70 pevcev iz najrazličnejših sindikatov, ki že od decembra lanskega leta vztrajno vadijo pod vodstvom našega najboljšega zbornskega strokovnjaka Franceta Marolta. Spored za prve nastope tega zbora obsega partizanske bojne pesmi in pristno slovensko rodno pesem. Prvikič bo zbor nastopil dne 22. t. m. v Kranju, za tem pa namerava v dveh mesecih obiskati še: Skofjo Loko, Trbovlje, Hrastnik, Jesenice, Trič, Kamnik, Čelje, Logatec, Vrhniko, Novo mesto, Črnomelj, Maribor, Ptuj, Mursko Soboto, Postojna, Idrijo, Ajdovščino, Ilirsko Bistrico in Tolmin. Na koncertu v Ljubljani, ki je dolocen na 19. maj, pa bo zbor pokazal rezultat svojega dosedanjega dela tudi ljubljanski javnosti.

Študijska o Tolstoju

V zbirki »Mojstri in vzorniki« je izdal Slovenski knjižni zavod v Ljubljani prevod spisa sovjetskega kritika N. K. Gudzij »Lev Nikolaevič Tolstoj« (prevedel dr. Maks Robič). Pisatelj, o katerem je dejal Lenin, da je kolos in da zavzema eno prvih mest v svetovni književnosti, je tu predstavljen ne le biografsko, marveč tudi v svojem slovstvenem razvoju ter osvetljen z vseh strani. Za slovenskega bralca bi zanimivo samo to, kako gleda na Tolstoja svetovna literarna kritika, iz katere najde nekoliko najrazličnejših sodb, marveč posebej še to, kako ga vrednoti sovjetska kritika. Gudzij je v svojem spisu srečno združil biografsko metodo z analizo miselne problematike Tolstojevih spisov in z estetsko oceno njihove umetniške forme in življenjske vsebine.

Čuvajmo naravno krasoto!

Komaj je pomladno sonce priklinalo v življenje spečo naravo in so zazeleneli naši gozdovi, je prignila pisana cvetna preproga naša polja in bregove. Zemlja prekipeva od novega življenja.

rola — ki so na žalost sicer potrebni, a ne rade zelenjelnih uspehov. Z dobro voljo moramo tudi v tem pogledu popolnoma spremeniti svoje gledanje in čimprej začeti obnoviti tudi v tej stvari, da rešimo, kar se še rešiti da. Zavedati se moramo, da je planinsko cvetje edinstven okras našega gorskega sveta, nikakor pa ne spada uvela cvetlica v naša stanovanja, v oprtnik ali celo zavrnjena v občestni park.

Cvetke, prve pomladne cvetke so nam posebno drage po dolgih mesecih sivih megla, mraza in snega. Te cvetke so naše bogastvo, ki ga moramo čuvati kakor vse ostalo, kar nam daje narava sama od sebe. V gorah je še zima, toplo sonce ima komaj toliko moci, da proži plazove, ki pojejo svojo uničujočo pesem in pritrkavajo prihajajoči pomladi, pomladi, ki se pne iz pisanih trat vse višje in višje skozi zelene gozdove do prvih zaplat kopnecega snega. V prisojnih pečeh vznikajo iz tal prvi svedrci, bele kurice, nunke in planinski zvonceki kukajo izpod snega, v roboh pa se nabrekli avrikli bude k novemu življenju. V gorah je toliko beline, da je videti kakor samo talec se srebro; stene so vse zlate od bohotnih avriklov. Redki so ljudje, ki vedo za te prelesti prebujajoče se gorske pomladi, zato klijajo kurice izpod snega, živordača resa nemoteno krasi pomladno sončno reber in stovrstni jeglički brezskrbno poznavajo in pozdravljajo bogati pomladni dan.

Zeleti je, da bi se tudi v tem pokazala visoka duševna kultura našega človeka. Vsakdo, ki ljubi planinsko cvetje, naj bi v tem letu in še dalje storil vse, da ga zaščiti. V kolikor pa tega ni mogoče, naj to store ljudje iz gorske varnostne službe, ki se je prvakar pozivila na Jesenicah in ki ima vsa pooblastila, da zasleduje in kaznuje brezglavo pustošenje naših gorskih krasot. Bilo bi za obiskovalce naših gora mnogo bolje sprečevalo, če bi gorska varnostna služba v tem pogledu ne imela nobenega opravka, če bi postali vsi opozorilni napisj nepotrebni in bi vsakdo s svojimi dejanji dokazal svojo dozorelost, svoj resnični smisel in stovrstni jeglički brezskrbno poznavajo in pozdravljajo bogati pomladni dan.

Drugeče pa je pozneje — na Golici in Crnem vrhu, v Plavskem in Jeseniškem rovtu nadomeste komaj skopneli sneg ključavnice, narcise. Kako lepo in ljubko gledajo v svet, poln sonca! Trume ljudi, ljudi brez duše in ljubezni, jih neumljeno trgajo v takšnih množinah, da venoče zavrnene na vsakem koraku poti od Sv. Križa do Jesenic in še dalje. Marsikdo pač ve, kakšna krasota je gledati narcisna polja v senci mogočnih mecesov, marsikdo veže spomin na to krasoto z neštetiimi vzemi na te kraje. Mnogi pa ne vedo, da izumirajo narcise kakor številne druge redke gorske cvetke zaradi neumljenega trganja in uničevanja, po zaslugi lahkomiselnih ljudi, ki jim je vodilno načelo: uživati sam zase, ne pustiti nekaj tudi onim, ki še pridejo in ki bodo nemara še mnogo bolj potrebni dražesti cvetovih gorskih trat.

Zeleti je, da bi se tudi v tem pokazala visoka duševna kultura našega človeka. Vsakdo, ki ljubi planinsko cvetje, naj bi v tem letu in še dalje storil vse, da ga zaščiti. V kolikor pa tega ni mogoče, naj to store ljudje iz gorske varnostne službe, ki se je prvakar pozivila na Jesenicah in ki ima vsa pooblastila, da zasleduje in kaznuje brezglavo pustošenje naših gorskih krasot. Bilo bi za obiskovalce naših gora mnogo bolje sprečevalo, če bi gorska varnostna služba v tem pogledu ne imela nobenega opravka, če bi postali vsi opozorilni napisj nepotrebni in bi vsakdo s svojimi dejanji dokazal svojo dozorelost, svoj resnični smisel in stovrstni jeglički brezskrbno poznavajo in pozdravljajo bogati pomladni dan.

Analfabetki tečaj v Veliki Mislinji

Ljudstvo visoko ležečih gorskih predelov Pohorja je z radošjo pričakovalo otvoritve nove šole v Mislinjskem grabnu. Vestno in pridno pošiljajo svoje otroke v šolo in če jih vprašajo, kako morejo pri tolikem pomladanskem delu pogrešati otroke, ti lepo povedo: »Ni potreba, da bi bili taki reveži kakor mi, ki ne znamo pisati ne brati.« Res je v teh hrih okrog osemdeset analfabetov.

lo. Omejili so se v glavnem na čitanje in pisanje. Mladina je želela še ostalih predmetov: računstvo, zemljepis, zgodovino in petje a ni bilo mogoče ustreči. Po velikonočnih praznikih so nameravali tečaj nadaljevati, a sedaj prihaja v šolo še mnogo mladin zgora, ki prej zaradi snega ni mogla v globel iz zasneženih domov. Učiteljica mora te otroke učiti še posebej popoldne, da dohitijo v snovi redne starejše učence. Zato nima več možnosti, da bi tečaj nadaljevala, čeprav mladina to na sestankih izrečno želi.

Tovarišica Canjko Slava, učiteljica v tej globeli, je organizirala po rednem šolskem pouku še analfabetki tečaj. Sprva je šlo težje, a sedaj je število že naraslo na 23. Pobudo je dala gorska mladina, ki je prva občutila potrebo po tem. Tovarišica Slava pripoveduje: Prihajali so k vpisu, med tečajem smo dobili še tri novce. Izmed 23 udeležencev jih je bilo 8 popolnoma nepismenih, ostali pa so kot samoučki že poznali črke in se mučili z vezavo črk v zloge.

Takoj ob začetku smo naleteli na vprašanje časa. Ker so pri nas hišice raztresene po planini in ni nobene vate, dekleta niso mogla pozimi hoditi k pouku po 2 do 3 ure zvečer. Snega je padlo letos ponekod nad en meter. Fantje pa zopet popoldne zaradi dela niso mogli hoditi v tečaj. Končno smo zadevo uredili tako, da so imela dekleta pouk popoldne od 2 do 5, fantje pa od pol 6 do 8 zvečer. Tečaj je trajal od 10. decembra do 15. marca. Tečajniki so prihajali kljub daljavi in hudi zimi zelo redno v šolo.

V borbi proti koloradskemu hrošču

Med vojno, ko so bili ljudje iz Brežic, Krškega in okolice preseljeni, so prišli tuji in z njimi tudi koloradski hrošč, ki grozi tukajšnjim vinogradom in poljem z uničenjem. Pojavu tega škodljivca ljudje niso posvečali dovolj pozornosti, ker ga niti dobro poznali niso, ko pa jim je uničil cele krompirjeve nasade, so spoznali, da brez temeljitega zatiranja tega hrošča zemlja ne bo dala pričakovanega sažea.

Janko Rozman

so tudi že sestavili delovno brigado, pogozduje mladino izsekane gozdove, ker hročča se ni na spregled. Tako bo ta brigada dvostransko koristila. Poleg vseh edinosti se v Brežicah sestavili skupino, ki bo z injektorji vzdrževala službo v zemljo. Tehnično vodstvo akcije proti hrošču bo imelo s to skupino poseben tečaj.

Atentat na slovensko pekarno v Gorici

Atentat na slovensko pekarno v Gorici

Mali oglasi

SLUŽBO IŠČEJO

SLUŽBO TRG. POMOČNICE IŠČE DOBRA in poštena moč. Stanislava Vrečar, Sv. Lovrenč 20 pri Prebrodu, Savinjska 48. lina. 8792-1.

SLUŽBO DOBE

ČEBELARSKA ZADRUGA ZA SLOVENIJO in Ljubljani. Tyrševa cesta 21, 18. č. spodbuja čebelarje, ki so se ukvarjali s trgovino z živi čebelami. Prijavite se takoj!

REFERENTA ZA IZVOZ SADIJA IN ZELJAVJE iščemo. Potrebna je komercialna izobrazba, zuzeljeno znanje tujih jezikov. Informacije: »Sadje«, Maribor, tel. 23-43.

ZASLUZEK

RUSČINO POUČEVANJE po zmerjeni ceni. Priredim na dom. Ponudbe pod znakom: »Rusčina«, oddelku. 8796-4.

PRODAM

SEST VELIKIH OMAR, dvodvernih, s policami, steklenim, prodam. Primerno za knjižnico ali pisarno. Vprašati od 2. do 3. ure. Naslov v ocl. odd. 8877-5.

ŽELEZNO POSTELJO z mrežo, železni umivalnik in omaro prodam. Ogljed med 14. in 16. uro. Naslov v ocl. odd. 8836-5.

KUPIM

MOŠKE IN ŽENSKO OBLEKE, obutev, moško perilo, ruže, kapne, blazine in drugo kupuje Drama Alojzija. Galušovo nabrežje 29. 8799-6.

SIVALNI STROJ SINGER, dobro ohranjen, prodam za 10.000 ali zamenjam za žensko kolo. St. Vid 87, lokam. 8771-5.

KUPIM

MOŠKE IN ŽENSKO OBLEKE, obutev, moško perilo, ruže, kapne, blazine in drugo kupuje Drama Alojzija. Galušovo nabrežje 29. 8799-6.

V KOMISIJSKO PRODAJO sprejema razna samo dobro ohranjena oblačila, obhajljane, birmanške obleke, harmonika, pisane, kvadne stroje, radijske aparate, perilo in drugo: Ivan Šalko, Mestni trg 19. 8768-6.

ZAMENJAM

DEKLISKO OBHAJILNO OBLEKO zamenjam za večjo blago za buzo. Naslov v ocl. oddelku. 8802-7.

NEPREMICNINE

VILO, novejša, dvodverna s lepimi vrtnimi sadikami in sadikami, zamenjam za malo enodverno hiško Al. Planinšek, Ljubljana, Dvočakova ulica št. 3/1. 8782-8.

SOBE — STANOVANA

TRISOBNO STANOVANJE v Beogradu, zamenjam za enako v Ljubljani. Ponudbe oglas, oddelku pod znakom: »Stanovanje«, 8800-1.

DVOBOBNO STANOVANJE s kopalnico, v Beogradu, zamenjam za enako v Ljubljani. center ali Tašcor. Vprašati Paula, Škofja 12/II. 8775-10.

V NAJEM

LOKAL, primeren za krojača ali drugo obrt, oddam. Pokopališka 33. 8755-9.

RAZNO

NALIVNO PERO Z ETUIEM sem izgubila od Mil do Kranja. Ker sem dijalka, prosim najditega, naj ga vrne proti nagradi v pogozradu SP v Kranju. 8786-14.

Vovk Jakob posestnik Jesenice, Gosposvetska 63. Pogreb dragoga pokojnika bo 23. aprila 1947 ob 16. uri na domače pokopališče na Jesenicah.

PRVOVRSTEN SADJEVEC TUDI VAGONSKE POSILJKE, VAM TAKOJ DOBAVI V VASIH SODIH. »SADJE« — MARIBOR, TELEFON ŠT. 20-09

IŠČEMO elektro-strojne inženirje, tehnike, šefe računovedstva, knjigovodje in strokovnjake za nakupe za električna samostojna podjetja s sedežem v Sarajevu, Banjaluki, Tuzli, Kreki in Mostarju.

»NAŠA KNJIGA« — okrajno podjetje v Postojni. SPOROČA: use nove izšle knjige, šolske potrebščine in časopise dobite pri nas.

DVA KOLARSKA POMOČNIKA S P R E J M E TEELEP MATIJA, LJUBLJANA, JERNEJEVA CESTA ŠTEV. 9.

RADIOAPARATE Blaupunkt, Telefunken in druge znamke, male, srednje in velike z 2 zvočnikoma prodaja: Radiocentrala. Zagreb, Ilica 146, telefon 41-26. Samo osebni ogladi!

VABILO na 59. redno skupščino POSOJILNICE NARODNI DOM V MARIBORU Z. Z. O. J., ki bo v ponedeljek 28. aprila ob 18. v dvorani restavracije »Novi svet« (Povodnik) v Mariboru, Jurčičeva 7.

DNEVNI RED: 1. Otvoritev in konstituiranje skupščine. 2. Volitev zapisničarja in 2 overovalcev. 3. Članje in odobritev zapisnikov: a) izredne skupščine dne 22. IX. 1946. b) izredne skupščine dne 22. I. 1947. 4. Poročila: a) upravnega odbora. b) nadzornega odbora. 5. Odobritev sklepne računa za leto 1946. o obnavljanju delovne v. smislu § 11. pravil in o uporabi poslovnega prebitka in podelitve razrešnice članom upravnega in nadzornega odbora. 6. Volitev: a) 2 članov uprav. odbora. b) 2 članov nadzr. odbora. 7. Predlogi za prižbo združnikov. 8. Določitev: a) vsote, do katere se sme zadržati dozdoliti. b) vsote hranilnih viog, ki jih sme združga sprejeti. c) najvišjega zneska kredita, ki ga sme združga podeliti posameznemu združniku. 9. Slučajnosti. Ako skupščina ob napovedani uri ne bo sklenila bo delo 30. ure dne 28. aprila in s istim dnevnim redom, ki bo v smislu § 42. pravil spetela veljavno ne glede na število navzočih združnikov. Računski zaključek za leto 1946. je na vpogled združnikom in bivšim združnikom, katerih imenstvo še ni prenehalo, v poslovalnici združga med uradnimi urami. MILOŠ GNUS, I. r., predsednik.

Prepeluh Viktor posestnik in gostilničar v Varaždinu. Pogreb je bil v četrtek 17. t. m. v Varaždinu. — Sv. maša zadušnica bo darovana v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Ljubljana, Varaždin, Zagreb, dne 21. aprila 1947.

dr. Franc Cvetko sodni svetnik v pokoju Pogreb dragoga pokojnika bo v sredo 23. t. m. ob 1/2 16. iz hiše žalosti na farno pokopališče v Trebnjem. Trebnje, Imeno, Šmarje pri Jelšah, dne 21. aprila 1947.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest, da nas je po dolgi in mučni bolezni zapustil naš ljubljani. dr. Franc Cvetko sodni svetnik v pokoju Pogreb dragoga pokojnika bo v sredo 23. t. m. ob 1/2 16. iz hiše žalosti na farno pokopališče v Trebnjem. Trebnje, Imeno, Šmarje pri Jelšah, dne 21. aprila 1947.

LIDIJA por. GOLOB, hči; MICKA, TEREZIJA in CIJKA por. KUDASEV, sestre; MIRKO GOLOB, zet; EVA GOLOB, vnučkinja, in ostalo sorodstvo

Dotrpela je naša ljuba mama Marija Röger roj. Kuščin Pogreb bo v sredo, dne 23. aprila ob 15. uri iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Ljubljana, 21. aprila 1947.

Dr. TONE, sin; MARIJA, snaha, in ostalo sorodstvo

Svoje mlado življenje je daroval 18. januarja 1945 za boljše bodočnost in svobodo slovenskega naroda naš mlad vse ljubljani sin in brat KREVS Rudolf - Božo podpor. šef. sanitet. ekonom. IV. oper. cone NOV in POJ Njegove zemeljske ostanke bomo prepeljali iz Sv. Miklavja. Za pri Novi štiti, Zgoranja Savinjska dolina dne 23. t. m. ob 11. dopoldne. Pogreb bo ob 18. uri istega dne v Prečni pri Novem mestu. Prečna pri Novem mestu, dne 21. januarja 1947.

Zalujoci starši, sestra Kristina in bratje Jože, Anton in Marijan

ZAHVALA Vsem, ki so spremenili na zadnji poti mojega nepozabnega sina Dušana Banda derovali cvetje in se me spominili s tolažilno besedo, nadajlje protejereju Bogdan Matkoviču za pogrebni obred, kakor tudi vsem, ki so pomagali pri prekopu in prevozu njegovih zemskih ostanokov v rodno mesto, izrekam svoje najgloblje zahvalo! V Ljubljani, 21. aprila 1947. ZALUJOČA MAMA

Umrl je naš ljubi mož, oče, brat, stric in svak Josip Vrtačnik mestni oficial v pokoju Pogreb blagega pokojnika bo v torek, dne 22. t. m., ob 14.30 z Zal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu. Maša zadušnica bo v cerkvi sv. Petra v ponedeljek, dne 28. t. m. ob 6.30 uri. Ljubljana, Belt Mont'ana, Hutčičova, Cleveland, dne 20. aprila 1947. Uzalosci: Zena Josipina; hčerka Slavka; brata Franc in Albin; svak Toni Korač.

Ignac Koprivec: Čigava je pravica? (Iz cikla »Sestanki«) Sestanek se je bil že skoraj zaključil. Stenska ura za vrati je nadušljivo hropela in kazalec na nji se je mukoma pomikal proti enajstim. Nekaj ljudi je bilo že zadremalo. Gostilničarka je zaspala pri gašperku, nekje v kotu pa je nekdo rahlo smrčal. Kmetice so se trudnih oči ozirale druga v drugo, in kadar je kdo predsedujočih vprašal, če so zborovalci razumeli, kaj bo treba storiti in za kaj gre, so prestrašeno razprle oči in se zastrle v vprašujočega z belimi, presenečenimi pogledi. Le tu pa tam so se zborovalci oglašili z vprašanji, — kak vničar, na priliko, in kak majhen želar. Ob takih vprašanjih pa so se premožni kmetje navadno nemirno presedali, zakaj zdelo se jim je, da vsako vprašanje, vsaka beseda letih mrije nanje. »Povej, tovariš, kako bo rešeno vprašanje našega življenja? Pri nas ni gospodskih goric kot v Halozah ali v Jeruzalemu,« je vprašal vini-

slji,« je dejal z otožno mirnostjo Ujsek, lapasti krojač, kot so mu pravili ljudje. Kmet je dolgo molčal. Vsa izba je strmelala vanj. Zborovalci so videli, kako se mu mišice na obrazu krčevito pregibljejo in kako mu noge trzajo po tleh. Nekaj ljudi se je nasmehnilo želji lapastega krojača, vničar je zrl kmetu na usta s svojimi kamnitimi mirnimi očmi, obdanimi z globokimi sivimi brazdami. »Ni sestanek sklican za to, da bi predajal svoje grunte vničarjem,« je z zaničljivo mirnostjo pribil kmet ter globoko zadihal. »Mi reveži ne moremo dati toliko mleka državi, kot so nam predpisali odbori. To je treba tako ureddi, da bomo dajali vsi po pravici.« Zelarka, ki je to dejala, je zrla s svetlimi očmi proti mizi, toda ni se končala, ko jo je usekala Sodečka, kmetica s štirimi konji in petnajstimi glavami govodi: »Le požrite nas! — Če ne bo nas, tudi vi ne boste preveč siti. Vedejo se, kot da bi ne zrl vsi čas nasega.« »Prehudo vzamete, Sodečeva!« jo je miril tajnik odbora. »Država

mora dobiti svoje. Da naj tisti, kdor lahko da.« »Kaj pa država nam da, a?« se je obegnila kmetica in lica so ji zardela. »Ni pravice v tej državi!« je strupeno siknilo izza vrat in ljudje so se nemirno ozrli v tisto stran. Vzravnan za mizo je stal Jakob Ketiš, bivši mesar in živinski mesetar. Liter vina, ki mu ga je bila gostilničarka natočila že drugič, je stal pred njim. Prijel ga je, si nalil polno četrtinjo, jo nagnil do dna, nato pa se je ošabno napihnil ter pogledal divje po ljudeh. Lovil je sapo, kakor da bi hotel reči še kaj hujšega toda stresel je s pleči zaničljivo zamahnil z roko ter vrigel cigaro daleč po sobi. Sunil je s trebuchom v mizo, si porinil s stisnjeno pestjo klubok s širokim zelenim trakom na tilnik in srdito pomovil: »Primojduš, da ni pravice v tej Jugoslaviji! — Za poštenega človeka je ni.« Zaripil obraz mu je posinel in obilni nos, prepleten na koncu z modrimi žilami se mu je preteče najedil sredi tolstelega, grobo razpotegnjenega obličja. Zrl je kot kaka

sulica proti mizi, kjer je sedel odposlanec iz okrajnega ljudskega odbora. »Za take je pravica, za take, ki niso bili nikoli nič!« je sikal Ketiš. Pokazal je z nosom na nekaj vničarjev ter dodal kažoč na kmete, kakor da bi jih bodril z očmi: »Za nas, ki smo nekaj pomenili in pošteno delali pa je samo še...« Umolknil je ter spet zamahnil z roko. Kmetje so sklonili glave, kot da bi jih bilo nekoliko sram takega zagovornika, nekaj žensk pa se je poredno zahihitalo. »Da se le upa oglasiti!« se je nekdo začudil. »Za take je še preveč pravice,« mu je oponesel vničar. »Se nisi dovolj goljufal?« so ga spraševali želarji. »Siromake si odiral, hudič, kot mrta teleta, pa se ti toži, ker je minilo.« »Z lastnimi rokami bi te potegnili na vislice!« Ketiša jezni glasovi niso motili. Bilo je videti, da je vajen prerokanja, krikov in kletve. Odrinil je mizo ter šel nasršeno in razkoraceno po sobi. Palca svojih rok je bil vtaknil v vrhne žepe telovnika.

Pri vsakem koraku mu je na zalvanem, mehuru podobnem trebuhu zarojljala zlata veržica. Veliki tolar Marije Terezije, ki mu je visel ob žepu, se je od casa do casa zvenekate obrnil. Ostra svetloba karbidne luči se mu je razposajala na sedalu. Neki želar je to opazil in smehljalje blednil svojim sosedom: »Se na r... se mu pozna, da mu delo ne diši. Za plugom bi si hiač tam ne obdržnil.« »Gofljo mu zadelaj!« »Prizaj mu ene na rilec, Tuni!« »Prezgodaj so te izpustili iz kehe.« »Od vseh strani so sikali naj jezni glasovi. »Pustite, naj pove, kaj ima na srce!« je miril ljudi odposlanec iz okrajnega odbora. »Ta srca niti nima.« »Kaj boste grizli, vsak ima svoje težave. Toliko slabega pa tudi ni napravil, da bi ne smel govoriti,« je branil mesetarja njegov sosed, veliki kmet. »Tebi že ne, zato pa je goljufal nas, želarje.« »Dobro, da ni tu Gregorjeve Mice, ta bi ti že dala pravico!« (Dalje prihodnjiti.)